

bivši minister dr. K. Giskra pri svojem zaslišanju pred porotno sodnijo govoril; danes bočemo izpovedi druge ekscelencije, sedanjega ministra trgovinstva, dr. A. Banhansa, posneti.

Po storjeni prisegi izpovedal je dnè 28. jan. minister, da je res žl. g. Glaser dve opravnini (proviziji) za 25.000 gld. dobil. On sam (Banhans) pravi, da je kot ud opravičnega sveta, pa ne kot ustanovnik hipotekarne rentne banke, za svoj trud 6000 gld. nagrade v denarju in 20 akcij česke železnice dobil. Ravnatelj Lōw-u se je stavbinska priklada od 1000 gld. za miljo izplačala. Kolikor se mu dozdeva, natanko ne more tega povedati, je za svoje akcije 400 gld. dobička potegnil. O tistih 5000 gld., ktere je W. Glaser za neko neznano osebo prejel, pravi gosp. minister, da ne more nič povedati. Z Glaser-jem ja zdaj, pa ne prej, dobro znan; ali tu pod prisego potrjuje, da pri celi tej stvari ni imel nobenih pristranskih namenov, ampak edino le koristi česke severne železnice pred očmi. Ko je potem zagovornik Ofenheimov dr. Neuda zahteval, da se naj gospod minister še o nekterih drugih točkah razun njegovih zvez s česko-severno železnico pred sodnijo popraša, je vzbudilo to zahtevanje med predsednikom sodnije in državnim pravnikom na jedni in med zagovornikom na drugi strani tako živaben razgovor, da se je seja zarad posvetovanja sodnije, ali se naj zagovorniku ustreže ali ne, za nekaj časa prenehala. Sklep sodnije je bil, da se to ne zgodi; vsled tega se je med ministrom Banhansom in zagovornikom dr. Neudo naslednji prezanimivi razgovor vnel, ki ga od besede do besede svojim bralcem tukaj podamo.

Zagovornik: Niste li ekscelenca, razun teh 5000 gld. nič več dobili? —

Priča (min. Banhans): Drugega nič kakor teh 5000 gld. in sicer v oddelkih, jedenkrat 3000 gld. in drugikrat 2000 gld.

Zagovornik: Potem takem obžalujem, da sem prisiljen povedati, kar mi je o tej stvari znanega. Ne pod Vašim imenom, ekscelenca, ampak pod drugim, se je znaten znesek kot ustanovnik dobiček pri hipotekarni rentni banki vzdignil. Od tega zneska je Vaša ekscelenca jeden del potegnila, o čemur se nahaja pobotnica ad Vaše roke podpisana. Vi ekscelenca ste si v zadnjem času močno prizadevali, to pobotnico sopet nazaj v svoje roke dobiti.

Priča (s povzdignjenim glasom): Vedel sem in se bai, da se sedanji trenutek ne bode pustil memo iti, da bi se nova sumničenja na-me ne nakupičevala. Vse kar sem tu povedal, sem pod svojo prisego povedal. Jaz nisem nobenega daljnega zneska, kakor 5000 gld. vzdignil, in od tega za 2000 gld. pobotnico podpisal, pa si tudi v zadnjem času nisem prizadeval, od mene podpisane pobotnice nazaj v roke dobiti. Vse kar sem podpisal ali potegnil, bodem v vsakem času zagovarjal.

S tem je bilo zaslišanje ministra dra. Ban-

hansa kot priče pred sodnijo končano, ker je sodnija je že poprej bila sklenila, da se zastran drugih reči minister ne sme izpraševati. Tu sem spada posebno trditev zatoženca Ofenheima, da se je ostro postopanje proti njemu in sekvester proti železnici napél iz mrzenja g. ministra Banhansa, ker ni hotel Ofenheim po želji ministra vdeležiti se pri nakupovauju grajščin na Českem, da dobijo ustavaki večino glasov v velikem posestvu.

V ozki zvezi z sejo pa je pismo, ktero je minister Banhans zagovorniku dru. Neudi javno poslal in ki se takole glasi:

Blagorodni gospod!

Ob koncu svojega zaslišanja pred porotno sodnijo nisem več mogle natanko odgovoriti na vprašanja, ktera ste Vi zastran hipotekarne rentne banke do mene stavili. Izpovedujem toraj sledeče, kolikor mogoče odločno.

Iz oddanih akcij hipotekarne rentne banke sem za vsem 5000 gld. dobička pridobil in sicer kakor sem že pred sodnijo izpovedal, v oddelkih izplačanih po 3000 in 2000 gld. Oba zneska sem dobil l. 1871. O prvem znesku nisem pobotnico podpisal, o drugem znesku, 2000 gld. namreč sem pa pobotnico podpisal, ktero sem grafu Spiegelnu poslal. To pobotnico sem v zadnjem času, ko mi je šlo za to, da sem si svoj spomin nekoliko oživim, viditi hotel, in le na toliko sem se za to pobotnico brigal. Ona je jedina, ki jo v tej zadevi podpisal. Trditev, da mi je pri tej stvari razun onega, že večkrat imenovanega zneska od 5000 gld. še kaj dano bilo, je neresnična. Trditev, da sicer nisem pod svojim, ampak pod drugim imenom znamenit znesek kot ustanovnik dobiček potegnil, zbada mojo osebo. Če se pa na to še dalje trdi, da je od tega zneska eden del na me prišel, da sem o njem pobotnico podpisal in si prizadeval, to pobotnico nazaj dobiti, zaznamuj m vse te tri dogodke kolikor morem najodločn jše kot neresnične.

To svoje pismo, v katerem odločno ugovarjam onim trditvam, o k erih ste rekli, da ste za nje porok, izročam zajedno tudi javnosti.

Z visokim spoštovanjem

Dr. Anton Banhans.*

Na to pismo je pa tudi zagovornik, dr. Neuda, javno odgovoril, kar hočemo prihodnjič pojasniti.

Gospodarske stvari.

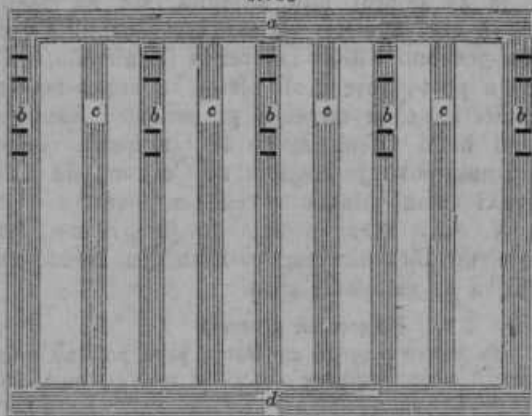
Stroj za pletenje ležakov in stojakov.

V „Slov. Gospodarju“ so bili popisani „lembaški panji ali koši“, kako so sestavljeni, in med drugim je bilo rečeno, da so panji iz slame pleteni za čebelorejo najboljši. Okrogle slamnate panje zna skoro vsak vincar pletiti, ker se blizo tako izdelavajo, kakor jerbasiali korbi, samo da se bolj debeli napravijo zavoljo toplote. Alj stojakov in ležakov ne zna vsak pletiti, zato naj sledi tukaj obris in popis stroja za pletenje takošnjih panjev.

Stroj za pletenje ležakov in stojakov se napravi iz trdega lesa. Spodnja deska, v ktero se po straneh devet stebričev 0.030 Mm. širokih, 0.020 Mm. debelih in 0.450 Mm. visokih postavi, je 0.700 Mm. dolga in 0.030 Mm. široka (glej obris stroja in deske e). Med stebriči, črez ktere je od zgoraj primerno dolga letvica ali lišta pritjena, je pro-

Stroj za pletenje ležakov in stojakov.

0.700

0.700

Spodnji del stroja.

Merilo 0.010 Mm. = 0.100 Mm.

stora za 0.040 Mm., kakor je namreč stena panjeva debela. Stebriči *b* so pritrjeni, na katerih so navrtane luknje za žreblje, da se zamore slama trdno stisniti (glej na obrisu *b* črtice —); stebriči *c*) so pregibljivi, da se pri pletenju izvlečejo, in delo lažje opravljajo.

Za pletenje se priredijo primerno dolge in 0.040 Mm. debele letvice, ki se na krajeh za 0.050 Mm. narazen navrtajo; na spodnjo letvico, ki je 0.040 Mm. široka, se položi slama, na to pa druga letvica 0.060 Mm. široka.

Pri stiskanju slame se na vrh položi letvica *f*), ki je na koncih širja in na spodnji strani malo zarezana (glej obris *g*), da se lepo prilega, in ne meži.

Zgojnja stran stroja, da ga slama pri stiskanju preveč ne razžene, se s kljuko ali s kaveljni pritrdi.

Plete se ali z vitrami iz trsti ali pa s špago, ktera se v dolgo iglo napelja in ž njo prepleta.

Iz tako pletenih sten se sestavi potem panj, in z ravno tako pletenim pokrivalom pokrije.

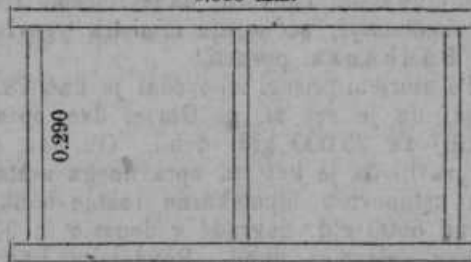
Stroj je od znotraj 0.630 Mm. dolg, 0.040 Mm. širok, in 0.450 Mm. visok. Od zunaj pa 0.700 Mm. dolg, 0.520 Mm. visok, in 0.080 Mm. širok.

Za navrhek še sledi tukaj: čebelarški hlapec.

Čebelarški hlapec žluži za polaganje satovnikov, kedar se iz panja vzamejo, bodisi, da je treba panj očediti, ali matico pregledati, ali pa strd odvezeti.

Čebelarški hlapec.

0.610 Mm.

0.610 Mm.

Merilo 0.010 Mm. = 0.100 Mm.

Za čebelarški hlapec se vzame 0.610 Mm. dolga, 0.290 Mm. široka, in 0.025 Mm. debela deska; na njo se postavijo na dveh straneh trije po 0.290 Mm. visoki, tenki stebriči, na ktere se pritrdite dve po 0.610 Mm. dolgi letvici ali lišti, kamor se zamorejo potem satovniki obesiti. Stebriči se pritrdijo 0.230 Mm. na razen, da je med njimi za satovnike dovolj prostora; in da se hlapec ne maha, je dobro na koncih še poprek tenke letvice položiti in pritrditi. H.

Gospodarske skušnje.

Pozno branje sladko vino. Na dosti krajih so že opazili, da sladkor v grozdju posebno v toplih dnevih meseca oktobra izdatno raste. V Klosterneuburgu so zadnje leto videli, da se je začetka oktobra za $5\frac{1}{2}\%$ pomnožil. Iz tega se lahko sprevidi, kako važno je toliko pomnoženje sladkorja za dobroto in ceno vina. Izračunimo na podlagi te izkušnje sladkor sam na sebi, koliko ga je, ki se n. pr. v Avstriji tako pomnoži. Na Avstrijskem se navadno 137 milijonov veder vina pridelajo. Gori povedana pomnožitev sladkorja iz naša toraj poprek 2 milijona centov sladkorja, kar ima ceno od 30 milijonov goldinarjev, če se grozdni sladkor z navadnim primeri. Iz tega se toraj lahko vidi, kako napačno oni vinogradniki ravnaajo, ki branja ne morejo dočakati in grozdje še pol zeleno potrgajo. Posebno če je grozdje zdravo, kakor je leta 1874 bilo, se zamore brez vse skrbi do konca oktobra na trsu pustiti; in vendar po nekod že meseca septembra berejo in tako sami sebi škodo delajo! Celo večkratno podbiranje se izplača; pa vendar tudi tega v mnogih krajih nečejo spoznati.

Kakó okusnost sadja povišati. V Belgiji, kjer je umetno vrtnarstvo na visoki stopnji razvitka, je neki sadjerejec v povedanem oziru prav lepe vspehe dosegel. Posrečilo se mu je z sadjem še na drevesu visečim tako ravnati, da je dobilo okus, kterega je vrtnar hotel. V ta namen je z iglo sad večkrat nabodel in potem v čašico pomočil, v kateri je bila tekočina, ki je imela okus, kterega je sadu dati hotel. Ta ravnanje se vsakih 10 dni po 2—3krat ponovi in potem pusti mirno dalje zoreti. Posrkana tekočina se razširi

po celem sadu in mu daje okus po sadjerejčevi volji. Na tem polju se da še marsikaj izkusiti in iznajti, tako da se sadu bodisi hranivost ali okus ali pa lepota njegova poviša in pomnoži.

Priporočba.

V Bratislavcih fare Dev. Marije na Polenškaku je zveden ključavničar (bravar) J. Toš, ki izdeluje posebno izvrstne vincarske škarje za rez. Vsi gospodarji, kateri od Toša napravljene škarje rabijo, so potrdili, da so prav ročne in jako trpežne, veljajo le 1 fl. 20 kr. Vsak bo ž njimi prav zadovoljen. Podpisano društvo priporoča vsem tega pridnega narodnjaka in zvedenega bravarja. Ene škarje smo poslali vinograjski šoli v Mariboru za poskušnjo.

Pol. národno, gospodarsko društvo pri sv. Lovrencu v slov. goricah dné 4. feb. 1875.

Državni zbor.

V seji 15. t. m. so se razpravljali marsikteri zanimivi predmeti. Nas posebno zadevajoče tukaj posnamemo. Na vprašanje poslanca dr. Vošnjaka, zakaj vlada ne dopušča, da bi se v celó slovenskih farah farne knjige (matrike) pisale v slovenskem jeziku, je odgovoril minister Lasser, da ni nijenega vzroka za tako spremembo, ker jo želé le nekteri slovenski dušni pastirji (windische Seelsorger) ne pa ljudstvo.

Na vprašanje istrijskega poslanca dr. Vitezič, zakaj je neki štibernski vred nekemu župniku, ki mu je poslal dve vlogi, pisani v hrvaškem jeziku, te vlogi vrnil z naročilom, naj mu jih pošlje v italijanskem jeziku, je odgovoril isti minister, da ker sta se pripetila le dva taka slučaja, ni muje vredno, v tej zadevi dajati posebnih ukazov.

Na vprašanje kranjskega poslanca grofa Barbo, ali so znane vladi nepostavnosti, ki so se na spodnjem Kranjskem godile pri razdelitvi državne pomoči med kmete, po toči poškodovane, je odgovoril isti minister, da se je godilo vse popolnoma po postavi. Ni se gledalo, ali je kdo za sedajno vlado, ali zoper njo; ampak gledalo se je le na potrebo, ter se je pomoč odrekla le onim, ki so bili sicer poškodovani, vendar pa so za drugo dosti premožni, in med te spada tudi tisti kmet, zastran kterege se je stavilo vprašanje, ker ima premoženja od 8000 — 10.000 gld. Njemu namenjeno pomoč od 72 gld. je deželni namestnik lastnoročno na poli prekrizal.

Na vprašanje poslanca dr. Zaillner, zakaj se onim, ki so „edini redniki“ svoje družine, oproščenje od vojaške službe še bolj ne polajša, je odgovoril minister deželne brame, polkovnik Horst, da brez škode za armado in brez krivice za druge k vojaštvu zavezane osebe polajšanje v tej zadevi ne more in ne sme dalje segati, kakor že djansko sega. Kakor edini rednik

družine se smatra tisti, kateri edini s svojim delom družini kruh služi, takó da je cela družina djansko brez kruha, ako se ji ta rednik v vojaštvo vzame. Na kmetije toraj se to pravilo ne da raztezati, ker tamkaj mož ali sin ni edini, ki kruh pripravlja; ampak na kmetiji dela vsa družina in vzajemno kruh služi. Vender se pa tudi zastran kmetov jemlje ozir, da se namreč vojakom, ki so doma pri delu neobhodno potrebni, veliko ležej in hitreje odpust dovoli.

V razpravo pride dvojni predlog poslanca Dr. Razlag zastran polajšanja vojaške dolžnosti, zlasti za katoliške bogoslovce. Prvi predlog je, naj bi se „nezmožnosti, za družino kruh pripravljati“, enako stavil tudi slučaj, če je rekrutov oče, ali če je oče že umrl, njegov stari oče (dedec) že starost 60 let dosegel. Minister Horst izreče, da temu predlogu ne more pritrditi, zato tudi pri glasovanji pade. — Da bodo bralci drugi Razlagov predlog zamogli umeti, se naj poprej pojasnite dve reči. Za vsako škofijo so prečastiti škofje vladi potrebno število bogoslovcev naznanili, in vlada je to število potrdila. N. pr. za Lavantinsko škofijo je vlada 69 bogoslovcev na leto potrebnih pripoznala; letos pa jih je le 37. Po vojaški postavi vživajo le tisti bogoslovci, kateri so bila kakor bogoslovci (to je, že v semenišči bivajoči) v vojake vzeti, polajšanje, da po prejetem mešniškem posvečenju ne služijo ko navadni vojaki, ampak le kakor vojaški duhovniki. Ako je bil pa kdo že v 7. ali 8. šoli v vojake vzeti, in je tedaj že kakor vojak v semenišče stopil, njemu ne velja to polajšanje; ampak on mora tudi po končanih bogoslovskih šolah kakor navadni vojak služiti in puško nositi. Zato tudi škofje takih vojakov ali celó niso v semenišča sprejemali, ali pa če so jih tudi sprejeli, jih po končanih šolah v mešnike posvetiti niso zamogli. Zato sta tudi v naši škofiji dva bogoslovca po dovršenih šolah blizo dve leti čakala, dokler jih niso svetli cesar po posebni dobrotljivosti pomilostili, ter sta bili pretečeni mesec mešnika posvečena. — Dr. Razlag je toraj stavil predlog, da do tistega števila, ki je za vsako škofijo določeno, naj vživajo zastran vojaštva vsi bogoslovci enako polajšanje, tudi tisti, kateri so že kakor vojaki v semenišče stopili. Ta predlog je s tehtno besedo podpiral poslanec Fr. Weber, ter zbornico opozoril na neenakost z državo unkraj Litave, to je, z Ogerskim, kjer so vsi bogoslovci vojaške dolžnosti prosti, potem na neenakost z drugimi stanoví; vsi drugi dijaki, ki so ob enem vojaki, zamo-rejo namreč izvoljeni stan nastopiti in si kruh služiti, le vojak bogoslovec ne more nastopiti zaželjnega mešniškega stana. Na zadnje je še rekel, da trpi država gotovo večo škodo, če ji manjka n. pr. 1000 dušnih pastirjev, kakor če bi 1000 vojakov manj imela. Predlog sta podpirala tudi dekan Pflügl in Dr. Vitezič. — Minister Horst pa, kakor prav vojak od nog do glave, ki v dr-